

ENCICLOPEDIA ISTORIEI POLITICE A ROMÂNIEI

CRISTI PANTELIMON

Enciclopediile sunt printre instrumentele cele mai utile cercetării științifice, cu deosebire în perimetru umanist, acolo unde nevoie sintezelor se simte periodic. Dacă în domeniile științelor exacte specializarea crescândă și foarte marcată a cercetării, nu pare a fi deranjată de lipsa unor demersuri integratoare totalizante, în materie de științe umaniste, oricât de mare ar fi (și este) diferențierea ramurilor și a preocupărilor cercetătorilor, impulsul spre sinteză este o constantă, ba chiar mai mult, o nevoie imperioasă ce rezultă din statutul însuși al acestor discipline. Nu se poate vorbi despre om fără a resimți, din când în când, nevoie de a regăsi unitatea acestuia, dincolo de pulverizarea cunoașterii prin diferențiere. Mattei Dogan, cunoscutul sociolog francez de origine română, vorbea despre *sciziparitate*, ca procedeu de naștere prin separare a diferitelor domenii ale umanioarelor. Această împărțire periodică nu poate fi oprită, dar poate fi contrabalanșată printr-un demers de natură recapitulatorie. Enciclopediile sunt tocmai aceste *recapitulări* majore ale spiritului uman, confruntat cu nevoie coerentei propriei imagini.

Ne bucurăm, de aceea, să semnalăm o astfel de contribuție din domeniul istoriei politice, numită *Encyclopédia Istoriei Politice a României*, apărută la Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale. Trebuie spus de la bun început că istoriografia română nu avea până la această dată un astfel de instrument de lucru. Dacă istoria este, măcar pe o latură a ei, o succesiune de *anale*, lucrarea de care vorbim reprezintă tocmai adunarea laolaltă a celor mai importante evenimente politice ale României moderne. Și, aşa cum, pentru cazul unui uriaș ca Tacit, *Analele* sunt mai puțin colorate oratoric decât *Istoriile*, la fel și aici dominantă este nu *reconstituirea* istoriei (care presupune obligatoriu o participare sufletească mai mare a scriitorului), cât redarea cât mai clară și mai fidelă a evenimentului istoric, în mod concret a celui politic. Aceasta este, de altfel, și intenția declarată a celui care a coordonat întregul proiect, istoricul Stelian Neagoe:

„Am preferat să ne menținem în condiția, oarecum aridă, de sobrietate și corectitudine pe care o presupune o *Encyclopédie* ce se respectă, respectă canoanele facerii operei științifice și ale receptării ei de către cei cărora li se adresează.

Pe tot parcursul fișării și redactării ne-am abținut de la a face comentarii personale asupra notelor excerptate. N-am adjectivat nici un eveniment istoric, nici o personalitate, fie ele oricât de cruciale și de providențiale pentru destinele României.“

În ciuda acestei aşa-zise aridități, *Enciclopedia* de față este departe de a se citi cu neutralitate. Dimpotrivă. Este o operă care adună în interiorul ei atâtea evenimente cruciale ale istoriei moderne a țării, încât sentimentul cititorului este că are de-a face, în mic, cu un soi de tablou al destinului politic românesc, începând cu 1853 (războiul Crimeii) și până în decembrie 2002, adică după reunirea NATO de la Praga din noiembrie, unde, cum știm, România s-a bucurat de decizia de a fi primită în rândurile acestei organizații. Un destin politic impresionant într-un interval istoric extrem de limitat. Tocmai această mare concentrare de evenimente istorice într-un interval de timp relativ scurt face dramatismul interior al operei de care ne ocupăm. Este, în fond, un mare merit al autorilor, de a fi reușit să lase trecutul să vorbească direct cititorului, cu o obiectivitate cu adevărat remarcabilă, care face ca lectura să fie cu atât mai pasionantă.

În afară de cele aproape opt sute de pagini de consemnări de evenimente, *Enciclopedia* mai cuprinde și o extrem de amplă bibliografie, formată din arhive, presă, volume de documente, memorialistică, monografii și sinteze, dar și alte „instrumente de lucru“, cum le-au spus autorii, adică dicționare, anuare, crono-logii, albume etc. Toate acestea sunt sursele prime ale *Encicopediei*, iar lista lor e cu adevărat impresionantă.

Un capitol special de *Anexe* cuprinde toți șefii de stat ai României moderne, începând cu Alexandru Ioan Cuza și terminând cu Ion Iliescu. Sunt menționați și prim-ministra sau președinții Consiliului de Miniștri (cum sună titulatura veche, până în 1974), dar și președinții partidelor politice. La final, un *Indice* pentru nume de persoane facilitează orientarea cititorului în cadrul lucrării.

Suntem, într-adevăr, în fața unei opere de istorie politică cuprinzătoare, care nu va întârzia să-și arate roadele în cultura română. Colectivul (restrâns!) care a elaborat această operă (Stelian Neagoe — coordonator, Constantin Petculescu și Cristina Arvatu — secretari de volum, Călin Câmpean, Sanda Cincă, Lucian Jora, Ioan Lucinescu, Ruxandra Manolea și Daniela Ionescu) merită gratitudinea deplină a noastră, a cititorilor.